

ארגון יוצאי דרוהוביץ', בוריסלב והסביבה
DROHOBYCZ, BORYSLAW AND VICINITY ORG.

"הדים"

v. תחילת הסוף
אירועי השואה בקהילותינו
9.1941-12.1942

על מה נדבר היום

- על הפוגרומים ביולי 1941
- על היודנרטים
- על הגזרות הראשונות ועבודת הכפייה
- על רעב ומגפות
- על הקמת הגטאות
- על האקציות

הפוגרומים בראשית יולי 1941

22.6.1941 – מבצע ברברוסה

- עד כניסת הגרמנים לדרוהוביץ' ובוריסלב שורר תוהו ובוהו שלטוני, אוקראינים ניצלו את המצב למעשי אלימות ביהודים

1.7.1941 – פוגרום ביהודי דרוהוביץ'

- גופותיהם של כ-400 אסירים אוקראינים ברובם נמצאו במרתפי ה-NKWD ובקברות אחים בבית הקברות היהודי
- יהודים הואשמו בחלקם ברצח בתור "ז'ידוקומונה"
- איכרים מן הכפרים הצטרפו לאוקראינים מן העיר וביצעו מעשי אלימות, ביזה ורצח
- כ-45 יהודים נרצחו במכות וכ-200 נפצעו קשה ומתו בימים אחרי הפוגרום

3-4.7.1941 – פוגרום ביהודי בוריסלב

- גופות 40-45 אסירים אוקראינים נמצאו בבית המעצר, היקף האלימות גדול יותר. 300-400 יהודים הרוגים ומאות פצועים
- חלקו של ראש העיר, טרלצקי

הפוגרום בסחודניצה ואוריץ'

- בסחודניצה נרצחו במהלך השבוע 167 הראשון בחודש יולי 200-170 מתוך 500 יהודי העיירה
- באוריץ' נרצחו כעבור כחודש מרבית יהודי הכפר ע"י אוקראינים וגרמנים בפיקודו של מנטן

"בראש וצד הפורעים צמד ד"ר טרלצקי... בחורף 1940 ביקר טרלצקי בביתנו פעמים אחדות. הוא היה רופא ילדים. חליתי בדלקת ריאות וד"ר טרלצקי הציף את חיי. חודשים אחדים אחרי כן הציצו הצרמנים וטרלצקי האוקראיני הוצה בראש הוועד האוקראיני... טרלצקי שלח את הפורעים לרצוח את הילדים אותם ריפא. את הילדים ואת הוריהם. אנחנו הסתתרנו אל הצליית גג..."

שבת וייס, בוריסלף

"אחרי בואם של הזרמנים... תפסו האוקראינים... את שוחט הצוירה, קשרו אותו לסוס
ואזרו אותו בחוזות, הנחיתו עליו מכות, צינו והתעללו בו עד שפח את נשמתו.
למחרת, פשטו האוקראינים על כל בתי היהודים... הפוצרום הלך והתפשט הצוירה כולה
כאש בשדה קוצים. לא רק האוקראינים, כי אם גם הפולנים גילו בו השתתפות
פעילה..."

חנה הנ"ל-בקנרוט, סחודניצה

גזרות ראשונות

יולי – אוגוסט 1941

- התעמרות ביהודי שתי הערים החל בימים הראשונים לכיבוש הגרמני

10.9.1941

- צו שסימן והגביל את תנועתם של יהודים בשתי הערים, את זכויותיהם ואפשרויות הפרנסה שלהם
- חובת סרט זרוע לבן עם מגן דוד כחול, תעודה מזהה, איסור שימוש בתחבורה ציבורית, יציאה מן העיר, נוכחות בשווקים, במוסדות תרבות, הגבלת התנועה בעיר לרחובות צדדיים, שעות עוצר
- החלה ביזה שיטתית של רכוש יהודי

אפרט כאן רק כמה מהגזרות העיקריות בסדר הזכור לי :

א. עבודות כפיה לכל הגברים היהודים מגיל 16 ועד 60 ללא תשלום. עבודות פיזיות קשות ביותר, שלוו בהלקאות קשות ובהשפלות.

ב. עבודות כפיה לכל הנשים היהודיות מגיל 16 ועד 50. עבודות הללו לוו אף הן בהלקאות והשפלות.

ג. כל תושב יהודי מגיל 10, ללא הבדל מין, חייב היה לענוד על זרוע ימין רצועת בד ברוחב 10 ס"מ ועליו סימן מגן דוד.

ד. איסור החזקת ידים בכיסים.

ה. בחצית רחוב היה צורך לפנות מקום קודם כל לגרמנים.

ו. איסור כניסה לגנים עירוניים וציבוריים.

ז. איסור הליכה וחציה של רחובות ראשיים כמו רח' Mickiewicz או כיכר העיר, Rynek.

ח. איסור החזקת חיות מכל סוג : סוסים, פרות, כלבים וכו'.

ט. איסור החזקת מקלטי רדיו וחובת מסירתם לשלטונות.

י. ניתוק זרם חשמל לבתי היהודים.

יא. איסור קניה אצל איכרים מכפרי הסביבה בשווקים בעיר, בכפרים ולא בכיכר השוק המרכזי (Mały Rynek).

יב. איסור מסחר עם האוכלוסיה הארית העירונית.

יג. איסור אכילת בשר.

יד. איסור על נסיעה ברכבת, אוטובוס, אוטו, כרכרה רתומה לסוסים, רכיבה על אופניים וכו'.

טו. איסור החזקת עתודות מזון, רהיטים, בגדים וכו'.

טז. מגורים בתחום שהוקצב ע"י השלטונות - הגיטו.

וכו' וכו' בלי סוף.

• אמציה-אנה, בוכמן-שיינפלד, דרזהוביץ

"אלינו הביתה נכנסו שני אנשי שופ"ו... בפעם הראשונה הניצו על לול אופניים... נכנסו והודיעו שהם צריכים לעשות חיפוש... דרשו שיביאו להם מלוודות, סלים וכדומה... פתחו לעצמם את כל הארונות והחלו לבחור לעצמם כל מיני דברים, פאוטים, כלי כסף, פרוות, כלי מטה... הצמיסו את הכל על האופניים ונעלמו... כעבור יומיים חזרו כבר על אופנוע עם סירה ודרשו את השטח שראו כשהיו אצלנו לפני כן."

יוסף ליפמן, בוריסלב

שופ"ו, דרוהוביץ'

היודנרטים והמשטרה היהודית

היודנרט בדרוהוביץ' הוקם בראשית חודש יולי 1941 בפקודת השלטונות הגרמנים

- יו"ר ראשון ד"ר רוזנבלט, סגן: רורברג
- בשיאו עבדו בו כ- 250 יהודים, כ-20 מחלקות – עבודה, כלכלה וכספים, משפטית, רפואה, דיור ועוד
- הוחרגו באקציות, ראשיהם ברחו לוורשה, הוחזרו ונשלחו אל מותם עם משפחותיהם באקציות של 1942-43

היודנרט בבוריסלב הוקם ב-1.8.1941 לבקשת יהודי העיר

- יו"ר ראשון, מיכאל הרץ
- מספר חברים מצומצם
- העיר חולקה לאזורים בניהול אחראי אזור
- תפקיד: ארגון חיי היהודים וניהול בהתאם להוראות הגרמנים, אספקת עובדים יהודיים, אספקת וחלוקת מזון, נושאי בריאות, שוחד לאנשי המנגנון הגרמני

עם הזמן היודנרטים הואשמו ברדיפת בצע ונטילת שוחד חסרת מעצורים

משטרת הסדר היהודית

- תפקידים מקוריים: שמירה על הסדר וליווי עובדים יהודים
- במהלך הזמן: איסוף יהודים במהלך אקציות ואפילו גילוי מקומות מחבוא

תפקיד טרגי כתוצאה ממעמד תיווך בין התוקפים והקורבנות

"אמרנו שצריך לארגן את היודנרט בבוריסלף, שיהיו אנשים שיהיו הקשר בין היהודים
לפלטונות. בהתחלה הלכו ל'יודנרט' אנשים מכוהדים שחשבו שהם הולכים לעבוד למען
הקהל ולטובת הקהל. אותו הדבר אפשר לומר על אלה שהלכו להיות במטרה
היהודית... אחרי זה הם התחילו לקחת אנשים לכל מיני עבודות, עבודות קשות. היו
חייבים לספק אנשים לעבודות האלה. תפקיד היודנרט היה לתת רשימה ותפקיד
השוטרים היה ללכת לבתים ולהוציא את האנשים האלה לפנות בוקר, לעבודות
האלה. שם הרביצו להם, והעבודות לא היו קלות והם קבלו מכות ממשיחים גרמנים.
בסוף לקחו מי שלא היה יכול לשלם, אנשים עניים ואין צדק. ואז חלק מן היודנרט
פרש ובאו במקומם אנשים שהיו מוכנים לעשות עבודות כאלה, ואז זה כבר לא היה
משהו מפואר ויפה לטובת הקהל. לטובת היהודים. זה היה משהו ששרת את הגרמנים."

מינה וצבי הייליט, בוריסלף

להלן מבנה הארגון איושו, המחלקות השונות והעומדים בראשן:
 נשיאות - Dr. Maciek Ruhrberg, Dr. Rosenblat
 מזכירות - המהנדס Bernfeld (החליף את שמו אחרי המלחמה ל - Beninski)
 מח' עבודות (Arbeitsamt) - Dr. Lieberman
 מח' אוצר ומיסים - Krell, Dr. Ruderfer
 מח' אשראי - Ruderman
 מח' משפטית - Dr. Lustig
 מח' סטטיסטיקה - Dr. Gerstenfeld
 מח' כלכלה - M. Krigiel
 מח' רפואה - הפיזיקאי Dr. Mendel
 מח' ביטוח - Liberman
 מח' מלאי - Dr. Hopfinger
 מח' דירות - Dr. Hefler
 מח' עבודות קהילתיות - Dr. Rabin Avigdor
 מח' עזרה סוציאלית (Socialefarzorgung) - Tylehausman
 מח' אספקה מרכזית (CKZ) - Petrenkier
 מח' אספקת מזון - Grunhaut
 מח' להשכלה - Dr. Helze
 בית החולים היהודי - Dr. Hoffman
 מח' דואר - Luft
 עזרה הדדית (Samopomoc Spoleczna) - Dr. Tennenbaum- JOINT
 משטרה יהודית (Ordenugesdienst) - Gallotki

עבודת כפייה בדרוהוביץ' ובוריסלב

- **יולי 1941** - יהודי דרוהוביץ' ובוריסלב נחטפו לעבודות כפייה ברחוב ובבית
- **אוגוסט** - בדרוהוביץ', **ספטמבר** בבוריסלב היודנרט נטל אחריות על אספקת עובדים
- **אוקטובר** - הוקמו לשכות עבודה כלליות ולידן לשכות העבודה ליהודים (Arbeitsamt für Judeneinsatz). משטרת הסדר היהודית הוציאה לפועל את הוראות לשכות העבודה
- לשכות העבודה הפעילו קבלנים מקומיים, פולנים, אוקראינים ומקומיים ממוצא גרמני
- בני 16-65 ונשים המסוגלות לעבודה חויבו לעבוד וקבלו תעודת עובד (Arbeitskarte, Meldekarte) כמסמך הגנה בזמן מעצרים ואקציות. העובדים קיבלו תגי A ובהמשך תגי R
- עובדים קבועים היו אמורים לקבל תשלום ישירות ממקום העבודה. עובדים יומיים או לא קבועים קבלו תשלום או תלושי מזון דרך היודנרט
- **דצמבר** – יהודים חולקו לתת קבוצות: A – בעלי מקצוע ונדרשים, B – עובדי כפייה בלתי מקצועיים, C – בלתי כשירים

"אני קבלתי פתק, הכל מטעם היוזנרט, לבוא בשבוע הבוקר למקום מסוים, להביא אתי מטאטא
ואת, כדי להצטעבועה. הפתק היה כתוב, הכל בסרמנית: 'את לא תתייצב, דינק מוות! אחרי
היצוע העבועה תקבל מנת לחם'."

אליהו קול, דרוהוביץ'

קבלן טורסיביץ: RINGEL, OGER, KONIG, LERER, FEDER, ? ROSENHEK
 WAGNER, WILF, REICH, HERSZDERFER, REICH, WEISMAN, LIEBER,
 HAUPTMAN, BERNSTEIN, SHULZ, KOPELEWITZ, HORSZOWSKI,
 LUNENFELD, BURG, HELA RAPOPORT, BURG, LIPSHITZ, ECKSTEIN
 WAGMAN, ECKERT, LINDENFELD, FEDER, --- SEDAL, FUCHSBERG,
 EBGELHARDT, SEGAL, HEIDEN, FUCHSBERG.

AUGUST 1942

עבודת כפייה

- **סדנאות עבודה עירוניות** – דרוהוביץ', מפרואר-מרץ 1942. יוזמת היודנרט, ייצור מוצרי צריכה לגרמנים 250-3000 יהודים, ברובם צעירים. מרץ 1942, מחנה עבודה צמוד לבתי המלאכה וסלקציות. חוסלו ביולי 1943. מעטים שרדו
- סדנאות דומות הופעלו גם בבוריסלב ממרץ 1942 כנגריות, מתפרות וסנדלריות. מוזגו בהמשך לתוך קרפאטן אויל
- **מפעל הרעפים (Dachówczarnia)** – מאוקטובר 1941, 1200 יהודים מדרוהוביץ' ובוריסלב כולל 95 נשים. ייצור רעפים, לבנים, מוצרי גבס ובניין. ממרץ 1942 -מחנה שמור. סלקציות תכופות וירי אקראי במחנה. חוסל יולי 1943. 200 נותרו בחיים
- **מחנה Klinker-Zement** – דצמבר 1942-אוגוסט 1943, 1000-250 יהודי דרוהוביץ' ובוריסלב. 250 נותרו בחיים
- **בתי המלאכה לציוד מכני (Mechanische Werkstätte)** - פעלו מ-1941-1943, מרכז העסקה לעשרות מהנדסים וטכנאים יהודים, שסיפקו שירותים הכרחיים לתעשיית הנפט
- **ה"קבלן" נפתלי בקנרוט** – אוקטובר 1941-ראשית 1943, אירגן צוותי ניקיון וטכנאים לתיקונים ושיפוצים, נגריה, סדנאות מקצועיות לילדים יהודים, גינון, והקמת היכל רכיבה ומרוצי סוסים לקציני הגסטפו, העסיק מאות יהודים
- **החוזה החקלאית בהירבקה** – מחנה חקלאי ביוזמת בקנרוט והגרמני הלמריך, דצמבר 1941-אוגוסט 1942. גידול עופות, ירקות ופרות, שפנים, צמחי רפואה, ומוצרי חלב לכוחות והאזרחים הגרמנים. 250-300 עובדים יהודים
- **בסקידן/ קרפאטן אויל** – מקום עבודתם של מרבית יהודי דרוהוביץ' ובוריסלב – אוקטובר 1941-אוגוסט 1944. מחנות ליד בתי הזיקוק "גאליציה" ו"נפטא" בדרוהוביץ' – כ-1400 יהודים ומחנה "קושארי" בבוריסלב, כ-2500 איש

מפעל הרעפים (Dachówczarnia)

"עבדנו ככה: בעלי מקצוע אמיתיים, מסתרים רתכים, בעלי מקצוע בליקוק הנפט, עבדו באותו מקום שעבדו לפני המלחמה. אפילו המהנדסים היו יהודים. אותם אלה שהיו מנהלים בתקופת פולין ורוסיה, הם המשיכו לעבוד בתפקידי ניהול... ואני לא הייתי שייק לאלה, כי אני הייתי שצן... היה שם בית מלאכה כזה, כאילו פיין מכניקה. כאילו מתקנים שם דברים אמיתיים. אבל למעשה תיקנו את השעונים לכל הצוות ולכל אנשי הס"ס ולאחרים האלה..."

אלכס הכרמן, דרוהוביץ'

"בחודש דצמבר 1942 הפסיקו את העבודה שלי באסטו והעבירו אותי למחנה שכונה
"בסקידן", שנמצא ממש בתוך העיר... עכשיו עבדתי בבית הליקוק ובליפה היינו חוזרים
למחנה. גרנו בתוך בניינים שהוסבו למאורי מחנה. הם בנו אולם אחד גדול מכמה חדרים
בדירות הקודמות ובהם הצמידו דגמי שינה קומתיים. באולם שלי "התאורו" כ-80 איש.
במחנה היו בסק הכל כ-800 איש, כולם בעלי סיווג R"

הרש בטמן, דרוהוביץ'

הרעבה המונית ומגפת טיפוס

נובמבר 1941 - היודנרטים פותחים מטבחי הזנה בשתי הערים העיקר לעניים ביותר. המקורות הכספיים דלים ומתבססים בעיקר על גיוסי כסף מבעלי היכולת

דצמבר – הופסקו קצובות מזון כלשהן ליהודים שאינם עובדים

- קצובת המזון של יהודים עובדים - 200-250 לחם. בפועל קבלו לפעמים תלושי מזון ולא תמיד ניתנים לניצול
- מתפתח שוק שחור של מזון מחד, ורעב כבד מאידך

חורף 1941-1942 - מגפת טיפוס הבהרות בין יהודי שתי הערים, ומאות משפחות נדבקו בכל אחת מהערים

- מדיניות הבריאות של הגרמנים בעת המגפה: בידוד משפחות שלמות ללא עזרה, איסור אספקת תרופות, איסור אישפוז

סוף חורף 1942 – 600 מתים בדרוהוביץ' ומאות בבוריסלב

" בספטמבר 1941 הכה בנו המבול. במשך שלושה ימים תמימים ירדו גשמי זעזע ללא הפסקה... בינות נרקבו כל הירקות והשאריות הצלובות שאספנו למאכל, נאמרו עוד לפני בוא החורף. לא נשארו לנו תפוחי אדמה או ירקות בכלל. הזרמנים לא ארענו בינתיים אספקת מלון כלשהי והרעב הסתכל לנו בעיניים. לקראת בוא האביב, מספר המתיים מרעב נסק והמנהל הזרמני [במפעלי הנפט] התיר אספקת ארונות קבורה חנים לפועלים הזולנים שמתו מרעב... חוץ מהם סבלו מן הרעב בעיקר יהודים. עד היום אני שומעת את הקריאה הנואשת של ילד יהודי: 'אני רעב!'... אספקת המלון השתפרה רק לקראת סוף אביב 1942."

אנה דרובסקה-קרימר (פולניה), בוריסל

"הייתה לנו אוכלוסייה יהודית די ניכרת, שהיו כל כך צנייט לפני המלחמה, עד שהיו נלקקים למתת מזון לשת משכניהם. הם גרו בקתות קטנות, שהחלונות שלהן היו באובה של אולי 30 ס"מ מן האדמה.. הרצפה הייתה עפר בלבד. לאנשים אלה לא היה שום רכוש. במשך חורף 41-1942 סבלו יותר מכולם. הם מתו מרעב. הייתה התפרצות של טיפוס, והם למעשה מתו ברחובות. הם היו נפוחים מרוב רעב והיו הראשונים שמתו. רבים מאד מהם לא שרדו את החורף הראשון הלה תחת הכיבוס הזרמני."

מריון שפייכר, בוריסלף

"חֵלֶק אֲדוֹלַם מִן הַיְּהוּדִים הָיוּ בְּעַלְמֵי מַלְאכָה וְסוֹחְרִים קִטְנִים. לֹא־הָיָה שׁוֹם רְעִיבִים.
הֵם הָיוּ אֱלֹהִים, שֶׁהוֹצֵקוּ בְּעִבּוּדֹת כֶּרֶךְ שָׁנוֹת וְאֵשׁ הַיּוֹדֵנִיט הִיא מַחֲוִיָּה לְסִפֵּק לָהֶם אֶסְפֵּקָה
יוֹמִיּוֹמִית. מִנּוֹת הַמֶּלֶךְ הַעֲלֹבֹת אֵשׁ הַיּוֹדֵנִיט חֵלֶק וְחוֹסֵר הַיְּכֹלֶת לְהַשְׁלִים אֶת הַחֹסֶר עַל
יְדֵי קִנְיָה כְּלִשְׁהִי, אֲרָמוֹ לְרֵעֵה הוֹלֵךְ וְאֹכֵל בַּמִּשְׁכָּח הוֹלֵכֹת וְרִבּוֹת. עֲבֹדָה קָשָׁה, הַשִּׁילֹה
עַם תְּלוֹנָה לְקוֹיָה וְתַנְאֵי תַּבְרֹאָה יְרוּדִים אֲרָמוֹ לְהַתְפַּסֵּט מַחֲלֹת."

מֵאֵס הַיִּיִּלִּי, הוֹרִיסֵלָה

ה-ס"ס בדוהוביץ',
המפקד, פליכס לנדאו
שלישי משמאל

הגטאות

דרהוביץ' – 10-11.1942

- חלק מה"לאן" (Łań), כ-7,000-9,000 יהודים + 1,000 יהודי הכפרים השכנים ופליטים יהודים
- גטו פתוח (שכונה יהודית) ללא גדרות, מסומן בשלטים, בפיקוח המשטרה האוקראינית
- צפיפות קשה, רעב, מחלות ואקציות
- ברחוב טרוסקבייצקה – "בית רופאים"

בוריסלב – 11-12.1942

- 2 גטאות נפרדים, כ-8,000 יהודי בוריסלב והכפרים הסמוכים
- בפוטוק גורני (Potok Górny) ונובי שוויאט (Nowy Swiat) – היודנרט, מומחים מקצועיים ובעלי כושר עבודה
- וולנקה (Wolanka) וויספי (Wyspy) - דלת העם וחסרי כושר עבודה
- הגטאות פתוחים, תנאי מגורים קשים, רעב, מחלות ואקציות
- בפרוור מרז'ניצה – "הבית הלבן" בו התגוררו מומחי הנפט בתנאים משופרים

גטו דרוהוביץ"

"רק בחודש אוקטובר 1942 השלטונות בקדו על יצירת "רובע יהודי" בחלק הצפוני של העיר, באחת השכונות המזרחיות ביותר. בנוסף לתושבי בוריסלבה הצהירו ל"רובע היהודי" גם יהודים מן הכפרים הסביבת העיר. הצפיפות הייתה נוראה. לרוב בחדר אחד שיכנו משפחות אחדות. היו כאלה שהצליחו להשתכן בצל מכרים, שהיו להם דירות קצת יותר מרווחות, אבל את האחרים היו דגרט שיכן בכוח... יש לציין גם שבנוסף ל"תושבים חוקיים" בשכונה, מצאו מקלט בצל קרובים וידידים גם יהודים רבים שהגיעו מחוץ לבוריסלבה, אשר מאזריהם הקודמים חוסלו, או שלא הצליחו למצוא מחבוא בצל "אריים"... כולם חיו בסכנת מוות תמידית"

מאטס הייליץ, בוריסלבה

אקציות 1941-1942

- **22.11.1941 – דרוהוביץ' – 250** יהודים שהוגדרו ככאלה שאינם בעלי כושר עבודה נקראו ללשכת העבודה ליהודים עפ"י רשימה שהכין היודנרט. נשלחו במשאיות ליער ברוניצה ונורו שם
- **27-28-11.1941 – בוריסלב – היודנרט** מסרב להכין רשימה דומה. **1500** יהודים נקראים עפ"י רשימה שהכינה משטרת העזר האוקראינית וכללה נכבדי הקהילה ועסקנים – לא מתייצבים. הגרמנים והאוקראינים תופסים **800** יהודים ברחובות ומוציאים אותם מבתיהם ומוציאים אותם להורג ביערות טוסטנטביצה וטרוסקביץ ובסחודניצה
- **סוף דצמבר 1941 – דרוהוביץ' – 1000** יהודים לפי רשימת נתמכי סעד שהכין היודנרט מצטווים להגיע עם חפציהם לצורך העברה למקום עבודה מרוחק. כולם נשלחים אל מותם
- **25.3.1942 – דרוהוביץ' – 2000 – 1000** יהודים עם משפחותיהם נשלחים ברכבת ל"יישוב מחדש" לבלז'ץ
- **8.1942 – דרוהוביץ' והסביבה – 2500-5000; בוריסלב והסביבה – 5000-6000** יהודים נשלחים ברכבות לבלז'ץ
- **10.1942 – דרוהוביץ' והמחוז – 2500-5000; בוריסלב – 1000-1500** יהודים נשלחים ברכבות לבלז'ץ
- **11.1942 – דרוהוביץ' – 1000, בוריסלב – 2000** נשלחים לבלז'ץ, כ-500 מתוכם מגיעים למחנה ינובסקה בלבוב

עד דצמבר 1942 נרצחו 80% מיהודי דרוהוביץ' וכ-70% מיהודי בוריסלב

”כֹּל הַלָּלוֹת הָיוּ כֹּאִין וְכֹאֶס לְעֹמֶת הָאֲקָצִיּוֹת. הָאֲקָצִיָּה הָיְתָה מַעֲיֵין פְּעוּלָה הַדּוֹמָה
לְצִיִּיד, בִּהּ הַנִּיצוּדִים הָיוּ בְּנֵי אָדָם, יְהוּדִים, עַל פִּי מַכְסֵה שְׁנֵקֶעֶה מְרַאשׁ עַל יְדֵי הַסֵּטֶם...
לְכָל אֲקָצִיָּה קְדָמָה חֲרָדָה, שְׁנֵאֲרַת מַשְׁמָעוֹת כִּי אֲקָצִיָּה חֲדָשָׁה מַשְׁמַת וּבָאָה. הַשְׁמָעוֹת
הָיוּ בְּחִלְקֵן מְבֹסְסוֹת וּבְחִלְקֵן הָיוּ פְּרִי דַמְיוֹן בְּלִבָּהּ. הַפְּחָד וְהָאִמָּה הַיְצוּ לְמַמְדִּים כֹּאֲלֵה,
שֶׁפְּעָמִים הַהֲמַתְנָה לְאֲקָצִיָּה הָיְתָה יוֹתֵר עָרוּעָה מִן הָאֲקָצִיָּה עֲצֻמָּה, וְדַמְתָּה לְהֲמַתְנָה
לְמֹוֹת. בְּרֹב הַמַּקְרִים לֹא הָיָה יָדוּעַ מִתִּי תַתְּחִיל הָאֲקָצִיָּה, וְאֲנִשִּׁים הַתְּחַבְּאוּ לְפְעָמִים
מִסְכֵּר יָמִים בְּעַלְמִיּוֹת עַל וּמַרְתָּפִים בְּלִי מָלוֹן וּמִיָּם. לְבִסוּץ נִאֲלָצוּ לְצִאֲת וּלְדָאוּ לְאוֹכֵל,
וְאֵל בְּדִיוֹק נִתְפַּסּוּ וְנִרְצְחוּ.”

עֲמָלִיָּה-אֵנָה בּוֹכֵמָן-שִׁינְפֶּלְד, דְּרוֹהוֹבִישׁ

"באקציה של נובמבר 1941 הלכו יפה מבית לבית. הלכו הזרמנים, הלכה המטרה
האוקראינית, היה ס"ס שהאיץ מהציר השנייה... והלך אספסוף שהראה: כאן ארמ יהודים
וכאן ארמ יהודים... נצרים כאלה קטנטנים רצו קדימה בשמחה גדולה: כאן יש עוד יהודי,
וכאן יש עוד יהודי... בדרכ כלל הם היו אוקראינים, אבל היו גם פולנים. הם עלו לאלות
איפה יש יהודים."

צבי הייליט, בוריסלף

אקציות בדרוהוביץ"

"היו גויים, שצדו עם יהודים מחוץ לאטו, שסיפרו סיפורי לוואות על כך שכל היהודים נרצחו, אבל איש לא לקח את הסיפורים האלה ברצינות. 'אי אפשר לרצוח אלפי אנשים ברצח המוני כל כך. אם רצו להרוג אותם, הביא מה לפלוג אותם רחוק? למה שהגרמנים לא יהרגו אותם בקרבת מקום, כמו שעשו את זה באקציות עד עכשיו? אלה סתם המצאות של הגויים, פרובוקציות של אנטישמים שהגויים ממציאים הביא להתעלל ביהודים'."

יצחק אביגדור, דרוהוביץ'

דרוהוביץ',
(כנראה) מרץ 1942